

Luokka	Laatuj. Työohjeet
Versio/pvm	14 / 22.12.2021
Laatijat	Savolainen Laura; Kauranen Jari; Hakula Miia; Kuopus Sirpa; Pirkola Heidi; Mäntynen Vesa; Aho-Laukkanen Elina; Hilla Risto
Vastuuhenkilö	Kauranen Jari
Hyväksyjä	Savolainen Laura
Tämä ohje koskee	Pohjois-Pohjanmaa; Lappi; Länsi-Pohja; Keski-Pohjanmaa; Kainuu

Nenänielunäytteen ottaminen ja näytteiden pakkaaminen

Tämä ohje koskee seuraavia tutkimuksia:

6466 -CV19NhO
8836 -InRSCoV
8818 -RespNhO

Jokaiselle tutkimuspyynnölle tulee ottaa oma erillinen näytteensä.

Näytteenottovälineet

- Steriili taipuisavartinen nukkatikku (flocked swab)
- UTM-viruskuljetusputki (Esim. COPAN 353C – Toimittaja Mekalasi)
(Toissijainen näyteputki vaihtoehto -CV19NhO ja -InRSCoV tutkimuksiin: Virus Stabilization tube (Vacuette))

Näytteenotto

Näytteenottajan suojautumisesta eri infektiopäilyissä ohjeistavat alueelliset infektiontorjuntayksiköt.

1. Tunnista potilas varmistamalla hänen henkilötunnus ja koko nimi.
2. Pyydä potilasta niistämään nenä.
3. Pyydä potilasta kallistamaan päätä takaviistoon, tue toisella kädellä potilaan päätä takaraivolta tai pyydä tarvittaessa avustaja pään tukemiseen.
4. Oikea näytteenottosyvyys tulee mitata etukäteen sieraimesta korvanipukkaan (aikuisilla aina >10 cm, yleensä 12-15 cm, alle 2-vuotiailla lapsilla 6-7 cm)
5. Työnnä näytteenottotikku rauhallisesti toisesta sieraimesta kitalaan suuntaisesti kohti korvaa (ei ylöspäin) kunnes tunnet vastuksen tikun osuessa nenänieluun. Mikäli tunnet vastuksen heti, korjaa tikun asentoa.
6. Kun näytteenottotikku on nenänielussa, pyöräytä tikkua huolellisesti muutaman kerran niin, että tikun kärkeen tarttuu limakalvolta irronneita soluja.
7. Poista näytteenottotikku rauhallisesti.
8. Näytteenoton jälkeen katkaise tikku näyteputkeen. Varmista, että näytteenottopää on nesteessä ja sulje korkki huolellisesti.

Mikäli potilaalla ilmenee runsasta verenvuotoa nenänielunäytteenoton yhteydessä tai jostain muusta syystä näytettä ei voida ottaa nenänielusta:

-InRSCoV ja -CV19NhO tutkimuksiin voidaan ottaa tikkunäyte sieraimesta 3-5 cm:n syvyydestä tai nielusta painamalla tikkua takanielua ja molempia nielurisoja vasten ja pyöräyttämällä tikkua pari kertaa niin, että siihen tarttuu limakalvolta irronneita soluja. Tikun osumista muualle suun limakalvoille on vältettävä. Huom! Sierain- ja nielunäytteet eivät sovellu -RespNhO tutkimukseen.

Aseta tikku näyteputkeen, katkaise tikun varsi ja sulje näyteputken korkki tiiviisti.

Mikäli näytteenottotikussa ei ole erillistä katkaisukohtaa, tulee se katkaista steriileillä saksilla niin, että näyteastian korkin saa tiiviisti suljettua. Saksien puhdistukseen voi käyttää hypokloriittia tai vetyperoksidia sisältävää desinfiointiainetta. Saksien on annettava kuivua desinfiointin jälkeen ennen niiden käyttämistä uudelleen

Näytteiden pakkaaminen ja lähettäminen

COVID-19-epidemian aikana kaikkia hengitystie-eritenäytteitä tulee käsitellä samalla tavoin, mahdollisesti tartuntavaarallisina, kuin -CV19NhO-tutkimuksen näytteitä.

Näytteenoton jälkeen

- Puhdista näyteastian ulkopinta ja liitä siihen tutkimuksen pyyntötarra.
- Aseta näyteastia muoviseen salpapussiin (esim. Minigrip) ja laita pussiin imupaperia.
- -CV19NhO-tutkimusten näytteille liitä pussin päälle toinen pyyntötarra. Kts. kuva 1. Huomioi lisäksi sairaanhoitopiirikohtaiset ohjeet tarrojen ulkoasussa ja merkinnöissä.
- Mikäli laboratorio sijaitsee samassa rakennuksessa, näytteet voi toimittaa laboratorioon yksittäin pakattuna.

Mikäli näytteitä on suurempia määriä ja/tai niitä lähetetään näytekuljetusten mukana, toimitaan seuraavasti:

- Lajittele näytteet kiireellisyysluokkien mukaan.
- Jos näytteitä on useammalta päivältä, näytteet lajitellaan lisäksi näytteenottopäivän perusteella.
- Pakkaa näytteet isompiin muovisiin salpapusseihin, jokainen näyteluokka omaan pussiinsa.
- Merkitse kiireellisyysluokka pussin päälle näkyvästi.
- Toimita salpapusit laboratorioon sellaisenaan tai mikäli käytössä on näytekuljetuslaatikot, toimitaan seuraavasti:
 - Aseta näytekuljetuslaatikkoon kylmäelementtejä (esim. pakastetut kylmäkallet tai muut paikallisesti kylmäkuljetuksiin käytettävät materiaalit).
 - Näytekuljetuslaatikkoon merkinnät **UN3373, BIOLOGINEN MATERIAALI** ja **KATEGORIA B** ja **INFEKTIOHÄLYTYS**.
 - Lisää laatikon päälle selkeästi näkyville merkintä **"SISÄLTÄÄ COVID-19-NÄYTTEITÄ"**

Näytteen säilyvyys

Näyte on toimitettava analysoitavaksi mahdollisimman nopeasti. Mikäli näytettä ei saada toimitettua analysoitavaksi 4 tunnin sisällä, tulee sitä säilyttää jääkaappilämpötilassa, jossa se säilyy analysointikelpoisena korkeintaan 72 tuntia.

Kuva 1.

Muutokset tässä versiossa

Lisätty vaihtoehtoinen putki -CV19nH0 ja -InRSCoV tutkimukseen